

реалії і проблеми / О. М. Головінов// Економічний вісник Донбасу. - 2014. - № 2 (36). - С.187-192.

2. Закон України Про державно-приватне партнерство / Відомості Верховної Ради України. - 2010. - №40. - ст.524.

3. Крепак Д. Працювати на суспільство: що таке корпоративна соціальна відповідальність бізнесу / Крепак Д.// [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1413277-pracyuvati-na-suspilstvo-shcho-take-korporativna-socialna-vidpovidalnist-biznesu>

4. Лазоренко О. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності /Кол. автор.: Лазоренко О., Колишко Р.- К.: Видавництво "Енергія", 2008 - 96 с.

5. Офіційний сайт Центру розвитку КСВ в Україні. – Режим доступу : <http://www.csr-ukraine.org>.

6. Рощин С.К. Предпринимательская деятельность: психология и идеология // Психологический журнал. – 1995. – Т.16.-№1. с. 36.

7. Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.svb.ua/sites/default/files/201309_strategiya_spriyannya_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf

8. Форум социально ответственных бизнесов Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.tnk-bp.com.ua/press/media/2005/12/851/>.

9. Філоненко С. Чи готовий український бізнес до соціальної відповідальності? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/1811/>

Ростислав ЯЦКІВ

слухач магістратури за спеціальністю

«Публічне управління та адміністрування»

(науковий керівник – д.е.н., проф., професор, професор кафедри менеджменту та публічного управління Мельник А.Ф.)

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ОРГАНОМ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ : ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР

Розбудова України як демократичної держави висуває на порядок денний питання відкритості та прозорості владних інституцій, рівноправного партнерства та залучення громадян до формування і реалізації державної та регіональної політики. Питання взаємодії з

громадськістю є одним із ключових в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Зокрема, в тексті Угоди зазначено, що взаємодія держави з громадянським суспільством на основі партнерства необхідна для розвитку України як правової, демократичної і соціальної держави.

Аналіз нормативно–правової бази забезпечення правових гарантій участі громадян у виробленні та реалізації управлінських рішень на регіональному рівні свідчить, що існує необхідність прийняття законодавчих норм, які забезпечували б процедури взаємозв'язку органів державного управління та громадян України в сфері вироблення нової політики, що містить дієві механізми стримувань і противаг, а також забезпечує основне право громадянина на інформацію про діяльність владних структур.

Проблеми формування системи зв'язків органів влади з громадськістю в системі державного управління розглядали такі вчені, як: О.Бабінова, Е.Афонін, Р.Войтович, Л.Гонюкова, О.Крутій, В.Надрага та ін. Водночас проблеми формування системи зв'язків органів влади з громадськістю на регіональному рівні не знайшли належного висвітлення.

На особливу увагу заслуговує формування теоретико-правових засад її забезпечення

Зв'язки з громадськістю в процесі функціонування органів державної влади відіграють важливу роль у прийнятті управлінських рішень, які, в свою чергу, впливають на рівень життя громадян. Важко впроваджувати будь-які проекти та програми розвитку, якщо немає чіткого розуміння того, до яких результатів приведе прийняте рішення, чи дотримано баланс інтересів зацікавлених сторін. Відповідно ефективність даних рішень залежить від розуміння причин та рівня схвалення населенням обраних методів, що використовуватимуться для розв'язання певних проблем.

Закон України від 23.09.1997 р. №539/97–ВР «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» [1] передбачає, що аналіз взаємодії громадян та органів державного управління всіх рівнів повинні здійснювати відділи звернень громадян, фінансування діяльності яких забезпечує держава.

Окрім того, в Україні для організації вивчення громадської думки з метою отримання об'єктивної та достовірної інформації, передбачено інший важливий механізм. Органи державного управління можуть, згідно з законодавством, укладати на умовах відкритого конкурсу договори з

експертами, окремими фахівцями, дослідницькими організаціями та об'єднаннями громадян на проведення науково обґрунтованих спостережень, опитувань, соціологічних досліджень, експрес-аналізу думок різних соціальних груп [2].

Практика зв'язків органів державної влади передбачає насамперед інформування громадськості з метою надання їм загального уявлення про діяльність, реалізацію планів та проблеми, які доводиться вирішувати владним структурам. Для досягнення цієї мети органи виконавчої влади використовують такі основні види комунікативних каналів: безпосереднє спілкування – особисті контакти між громадянами (об'єднаннями громадян) і посадовими особами органу влади; спілкування за допомогою засобів зв'язку (телефон, різноманітні форми особистого листування); опосередковане спілкування через засоби масової інформації (преса, телебачення, радіо, комп'ютерні мережі) [3].

На думку науковців, існують різні типи взаємин органів державної влади із засобами масової інформації: випуск і поширення інформаційних бюлетенів, прес-релізів, оглядів, фото-, відеоматеріалів, інформаційних збірників, експрес-інформації; проведення прес-конференцій, брифінгів, політичних діалогів, телевізійних дебатів, «круглих столів», прес-клубів, організація інтерв'ю з керівниками органів влади, посадовими особами для працівників засобів масової інформації; підготовка й проведення теле- і радіопередач; забезпечення публікацій (виступів) у засобах масової інформації керівників або інших відповідальних працівників органів влади; створення архівів інформації про діяльність органу влади; розміщення веб-сторінок в Інтернеті про орган влади та його діяльність; інші форми поширення офіційної інформації, що не суперечать законодавству [4].

Оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів державної влади здійснюється шляхом використання сучасних інформаційних технологій для надання інформаційних послуг громадськості, забезпечення її впливу на процеси, що відбуваються у державі. Так, з метою створення системи інформаційного забезпечення органів державної влади, системи інформування громадськості про свою діяльність та досягнення прозорості в роботі в Україні створено Єдиний веб-портал органів виконавчої влади – центральна частина електронної інформаційної системи «Електронний уряд», яка призначена для інтеграції веб-сайтів, інших електронних інформаційних систем органів державної влади та надання послуг громадянам та юридичним особам через мережу Інтернет [5].

Очевидно, що в сучасних реаліях для налагодження ефективної діяльності органів державної влади одного лише взаємного контролю органів державної влади замало, тому велике значення в цьому процесі відводиться контролю з боку громадськості. Громадський контроль – це «систематичний моніторинг та громадська експертиза структурами громадянського суспільства діяльності інститутів і посадових осіб держави з метою виявлення й припинення різних видів зловживання владою» [6, с. 18]. Для здійснення ефективного громадського контролю необхідна інформація про діяльність, плани та можливі проблеми в органах державної влади.

Одним із механізмів громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади є громадські експертизи, які проводяться тоді, коли виникає потреба у глибокому та незалежному вивченні певних аспектів діяльності ОБВ, а отже, на відміну від громадського моніторингу, який здійснюється безперервно, має певні часові рамки. Основні питання щодо проведення громадських експертиз визначає «Порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» [7], затверджений у 2008 році. Згідно з цим порядком, громадська експертиза діяльності ОБВ є складовою механізму демократичного управління державою, який передбачає проведення ІГС та громадськими радами оцінки діяльності ОБВ, ефективності прийняття і виконання такими органами рішень, підготовку пропозицій щодо розв'язання суспільно значущих проблем для їх врахування ОБВ у своїй роботі. Результати громадських експертиз враховуються органами виконавчої влади під час підготовки програм соціально-економічного розвитку, цільових та регіональних програм, формування бюджетів, поточної діяльності.

Громадські експертизи діяльності ОБВ можуть проводити інститути громадянського суспільства та громадські ради, створені при цих ОБВ. Типовим положенням про громадські ради, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996, для громадських рад передбачено цілий ряд завдань та повноважень, що перетворює їх на потужний механізм взаємодії органів державної влади та ІГС, дієву платформу для налагодження ефективної комунікативної політики [8]. Громадські ради є консультативно-дорадчими органами, які діють при ОБВ та покликані забезпечувати залучення громадськості до формування та реалізації державної політики, готувати для органів виконавчої влади пропозиції щодо розв'язання суспільно значущих проблем, здійснювати громадський контроль за діяльністю ОБВ.

Зародження громадських рад в Україні можна пов'язати із Постановою Кабінету Міністрів України «Про деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 2004 року та Указом Президента України «Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 2004 року. Щоправда, сформовані у відповідності з цими документами громадські ради майже не виконували покладену на них функцію організації комунікативних майданчиків для ОБВ та громадськості, реалізуючи лише експертну функцію або, гірше того, просто легітимізуючи рішення, прийняті ОБВ. В 2009 році постановою Кабміну № 1302 громадським радам було надано статус виборних колегіальних органів [4]. Щоправда механізм їх створення був досить складним для реалізації, оскільки передбачав участь у виборах представників не менше ніж однієї чверті громадських організацій, зареєстрованих у регіоні.

Суттєвим кроком на шляху вдосконалення механізму функціонування громадських рад стало прийняття Постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [9], яка являла собою доопрацьований варіант Постанови Кабміну № 10 від 6 січня цього ж року «Про затвердження Порядку залучення громадян до формування та реалізації державної політики» та, крім іншого, затверджувала типові положення про громадську раду при органах виконавчої влади.

Наступний виток розвитку громадських рад пов'язаний із Постановою КМУ від 8 квітня 2015 р. № 234, якою були внесені суттєві поправки та доповнення до Постанови № 996. Постанова визначає порядок проведення консультацій з громадськістю, які можуть здійснюватися у безпосередній та опосередкованій формах. Безпосередньою формою консультацій органів державної влади з громадськістю є публічне громадське обговорення (громадські слухання, форуми, «круглі столи», конференції, збори, зустрічі з громадськістю, засідання громадських рад, Інтернет- та відеоконференції) та/або електронні консультації, які здійснюються через офіційний веб-сайт органів виконавчої влади або через урядовий веб-сайт «Громадянське суспільство і влада» [2].

Відзначаючи позитивні кроки в створенні теоретико-правової бази, вважаємо, що ефективність системи державного управління залежить від оптимізації взаємодії органів державної влади, громадськості та

самоврядних структур (органів місцевого самоврядування). Це стає можливим завдяки побудові не лише ефективної інформаційної політики, а й єдиного комунікативного простору, що реалізується на основі принципу партнерства, реалізація якого передбачає цілковиту довіру зі сторони громадськості до органів державної влади. Звітуючи перед суспільством, органи влади повинні нести відповідальність за свої дії та прийняті рішення.

Європейська практика демонструє позитивні результати таких комунікативних механізмів: консультативно-дорадчі органи, які постійно діють при органах публічної влади, є значно ефективнішими і результативнішими в управлінні, аніж короткострокові процедури контролю за діяльністю органів влади з боку громадськості чи разове залучення громадян до формування управлінських рішень.

Таким чином, саме суспільна участь сприятиме більшій ефективності державного управління, відкритості та прозорості діяльності державних органів, підвищить рівень довіри громадян до влади. На сьогодні прийняття низки законодавчих актів дає підстави стверджувати про розширення правового поля для взаємодії органів виконавчої влади та громадськості, об'єктивною є орієнтація на діалог з суспільством, дедалі активніше залучення громадськості, зокрема інститутів громадянського суспільства, до формування і реалізації державної політики.

Бібліографія:

1. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації : Закон України від 23.09.1997 р. №539/97–ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 49. – Ст. 299.

2. Кучабський А.Г. Механізми комунікації влади та громадськості в умовах глобалізації / А.Г. Кучабський, О.А. Бажинова // Публічне управління : теорія та практика. – 2012. – № 4 (12). – С. 196–201.

3. Руїс Мендісабаль Л. М. Зв'язки з громадськістю як комунікативний аспект державного управління : автореф. дис. ... канд. наук з держ. управління / Л. М. Руїс Мендісабаль. – К., 2001. – 20 с.

4. Фінальний аналітичний звіт «Удосконалення консультацій з громадськістю : пропозиції громадськості та влади» / за ред. К.С. Ковриженко. – К. : КВУ, 2012. – 50 с.

5. Романенко Є.О. Комунікативна взаємодія органів державної влади та громадськості : сутність та особливості налагодження / Є.О. Романенко // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2014. –

Вип. 2 (21). – С. 190–199.

6. Войтович Р. В. Механізми реалізації зв'язків з громадськістю в державному управлінні : навч. посіб. / Р. В. Войтович. – К. : НАДУ, 2007. – 72 с.

7. Крутій О.М. Діалогова взаємодія органів державної влади та громадськості : монографія / О. М. Крутій. – Х. : Магістр, 2008. – 302 с.

8. Павлюк К. Взаємодія інститутів громадянського суспільства та органів державної влади : діалог через громадські ради / К. Павлюк // Ефективність державного управління. – 2013. – Вип. 37. – С. 235–241.

9. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листоп. 2010 р. № 996 // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 84. – Ст. 2945.

10. Інформаційна складова державної політики та управління: монографія / Соловйов С.Г. та ін. ; заг. ред. Грицяк Н.В. – К. : К.І.С., 2015. – 320 с.

Наталія ГЛАДОВСЬКА

слухачка магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
(науковий керівник – д.е.н., професор, професор кафедри
менеджменту та публічного управління Шкільняк М.М.)

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЮ ВЛАСНІСТЮ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Державна власність забезпечує національну безпеку, досягнення загальнонаціональних цілей, задоволення суспільних інтересів та потреб. Державне управління в сфері відносин власності повинно здійснюватись з метою створення більш сприятливого середовища для функціонування та діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки та формування показників ефективності їх діяльності.

У зв'язку з військовими діями на сході країни, державний сектор відіграє важливу роль у сталому розвитку національної економіки, забезпечення її стійкості та обороноздатності держави. Держава продовжує залишатися власником значної частини економічних активів, здійснює масштабну соціально-економічну діяльність. У тій чи іншій мірі саме право власності держави використовується для її прямого й опосередкованого впливу на усі сфери суспільного життя країни. Втім існуюча система державного управління не забезпечує ефективного використання державної власності, адже при досить високому рівні